

VEELGESTELDE VRAGEN OVER EUTHANASIE EN DEMENTIE

Week van de Euthanasie 2021

Dementie algemeen

Wat is dementie?

Dementie is geen op zichzelf staande ziekte, maar de naam voor een combinatie van symptomen (een syndroom). Belangrijke kenmerken zijn stoornissen in geheugen, taal, denken, waarnemen, redeneren en handelen. Mensen met dementie kunnen steeds minder zelfstandig functioneren, ze worden afhankelijk van anderen en kunnen steeds moeizamer deelnemen aan sociale activiteiten. Langzaam maar zeker raken ze het contact met het heden geheel kwijt en verliezen het vermogen om dingen, situaties en mensen te herkennen. Het vermogen om taal te gebruiken of te begrijpen gaat op den duur geheel verloren. Dementie is onomkeerbaar, er is geen genezing mogelijk en lijdt uiteindelijk tot de dood.

Hoe lijden mensen aan dementie?

Je kunt lijden aan het vooruitzicht van aftakeling. Ook kun je lijden door het verlies van geheugen, identiteit en het vermogen je eigen leven vorm te geven. Bij dementie treden er vaak stemmings- en gedragswisselingen op, wat voor mensen heel uitputtend kan zijn. Ook kunnen mensen met dementie fysieke problemen ervaren, denk aan benauwdheid.

Hoe herken je dementie?

De eerste verschijnselen van dementie verschillen per persoon en per ziekte. Het valt op dat iemand terugkerende geheugenklachten, gedragsproblemen en veranderingen in karakter heeft. Iemand heeft bijvoorbeeld moeite om te onthouden welke dag het is, of wordt sneller boos. Op de website van Alzheimer Nederland kun je meer informatie hierover vinden. Zij hebben ook een herkenningskaart met tips ontwikkeld.

Wat moet je allemaal regelen als je de diagnose dementie hebt gekregen?

Als je de diagnose dementie hebt gekregen, komt er heel veel op je af. Belangrijk is om er met naasten over te spreken, je staat er niet alleen voor. Daarnaast is het belangrijk om direct na het stellen van de diagnose ook uw wensen over het levenseinde te bespreken. Bedenk wat u zou willen, bespreek dit en hou daarop de regie. De NVVE kan daarbij behulpzaam zijn, u kunt hiervoor contact opnemen met het steunpunt levenseinde en dementie.

Wilsverklaringen algemeen

Wat is een wilsverklaring van de NVVE?

Een wilsverklaring van de NVVE is een geschreven verklaring waarin u uw medische wensen noteert over de laatste levensfase voor als u dat zelf niet meer kan zeggen.

Waarom zou je een wilsverklaring van de NVVE opstellen?

Zo zorgt u ervoor dat uw wensen ook op papier bekend zijn. Dat is belangrijk voor als u uw wensen zelf niet meer kenbaar kunt maken.

Daarnaast helpt het u om na te denken en te praten met uw naasten en uw huisarts over uw levenseinde. Wat wil ik nog wel? Wat wil ik niet? Wat is er mogelijk en wat is er niet mogelijk in Nederland.

Is een wilsverklaring die ikzelf maak ook geldig?

Elke geschreven verklaring aangaande uw medische levenseinde is rechtsgeldig. Dus ook als u uw wensen zelf op papier zet, dateert en ondertekent.

Met de wilsverklaringen van de NVVE bent u ervan verzekerd dat u als lid alle steun en hulp krijgt om deze zorgvuldig op te stellen. Hiermee kunt u voorkomen dat uw wilsverklaring op verschillende manieren kunnen worden uitgelegd en dat daardoor uw wensen niet kunnen worden ingewilligd.

Moet de huisarts de wilsverklaring voor gezien ondertekenen?

Nee. Alleen uzelf dient de wilsverklaringen te ondertekenen. Het gesprek met de huisarts over uw wilsverklaringen is overigens wel heel belangrijk. Hierdoor kent uw huisarts uw wensen. Bovendien weet u hoe uw huisarts over uw wensen denkt. Vraag uw huisarts altijd uw wilsverklaringen in uw medisch dossier op te nemen.

Is een wilsverklaring opgenomen in een levenstestament van de notaris beter dan een van bijvoorbeeld de NVVE?

Een wilsverklaring aangaande medische kwesties opgesteld bij een notaris heeft geen extra kracht of meer rechtsgeldigheid.

Bij een notaris kunt u uitstekend alles vastleggen aangaande materiële en financiële zaken. Dat doet u in een testament voor na uw overlijden en in een levenstestament voor als u nog wel in leven bent maar niet meer in staat bent zelf beslissingen te nemen. U kunt bij veel notarissen ook uw medische wensen vast laten leggen in het levenstestament maar dat hoeft niet. Sterker nog: het heeft geen enkele meerwaarde. Een notaris kost veel geld. Ook wijzigingen in bestaande wilsverklaringen zijn dan een kostbare aangelegenheid. Een wilsverklaring van de NVVE is voor leden digitaal gratis te downloaden en wijzigingen kunt u dan altijd kosteloos uitvoeren. Een lidmaatschap van de NVVE kost € 22,85 per jaar. Wilsverklaringen per post kosten € 10,00.

Hoelang blijven de wilsverklaringen geldig?

Wilsverklaringen blijven rechtsgeldig zolang ze niet worden ingetrokken of vervangen door andere verklaringen. Wel adviseren wij ze actueel te houden en regelmatig te bespreken zodat iedereen weet dat u er nog hetzelfde over denkt. De frequentie kunt u in overleg met uw huisarts bepalen. Deze kan er elke keer dat u ze ter sprake brengt een aantekening van maken dat u nog achter uw wensen staat.

Kan ik wilsverklaringen nog veranderen als ik ze heb opgesteld?

Ja. U kunt uw wilsverklaringen altijd wijzigen, maar zorg er dan wel voor dat alle belanghebbenden op de hoogte worden gebracht en de gewijzigde wilsverklaring krijgen.

Heeft de NVVE voorbeelden van persoonlijke toelichtingen?

Speciaal voor leden hebben wij voorbeeldteksten op de Mijn NVVE omgeving staan.

Kan iemand mij helpen met het opstellen van wilsverklaringen?

Dit is zeker mogelijk! Speciaal hiervoor heeft NVVE Spreekuren Wilsverklaringen opgericht. Hier kunnen leden op locatie of telefonisch met een consulent hun wensen en wilsverklaringen bespreken. Zie voor alle informatie hierover en het maken van een afspraak nvve.nl/spreekuren.

Het euthanasieverzoek

Is een arts verplicht mee te werken aan mijn euthanasie verzoek?

Nee. Euthanasie is niet juridisch afdwingbaar; de arts is niet verplicht aan het verzoek te voldoen. Het is wel fijn als de arts hier duidelijk over is, zodat u weet waar u aan toe bent. Vraag wat de visie van uw huisarts is ten aanzien van euthanasie. Benoem dit ook: Dokter hoe denkt u over euthanasie? Bent u bereid om mijn wens om euthanasie in te willigen als het zover mocht komen.

Wat kan ik doen als mijn arts niet mee wil werken aan mijn euthanasie verzoek?

Mocht uw huisarts niet mee willen werken dan kunt u nu al kijken naar een andere huisarts die eventueel bereid is wel mee te werken aan uw verzoek. Wat u ook kunt doen is contact opnemen met het Expertisecentrum Euthanasie (voorheen Levenseindekliniek) Dit kan echter pas als u een actuele euthanasiewens heeft.

Een behandelverbod

Als ik een behandelverbod heb doet de huisarts dan helemaal geen behandelingen meer?

Nee. Een arts moet er altijd voor zorgen dat een persoon zo min mogelijk pijn heeft. Ook moet de arts jeuk, benauwdheid en andere ongemakken bestrijden. Dit heet palliatieve zorg. Tenzij iemand natuurlijk heeft opgeschreven dat hij ook dat niet wil.

Wat als een arts zich niet houdt aan het schriftelijke behandelverbod?

U of degene die beslissingen voor u neemt of een vriend of familielid kan de arts nogmaals vragen te stoppen met de behandeling. Blijft de arts u behandelen? Dan kan een advocaat ingeschakeld worden. Wij kunnen NVVE-leden hierbij helpen.

De volmacht

Ik heb op dit moment geen volmacht, is dit een probleem?

Dit is geen probleem in dit geval mag uw familie beslissingen nemen namens u. Met familie wordt bedoeld uw partner, uw vader of moeder, uw kind, uw broer of zus.

Ik heb niemand in mijn leven, hoe vind ik een volmacht?

Hiervoor kunt u het beste, indien u lid bent van de NVVE, contact opnemen met ons Adviescentrum. Zij kunnen u persoonlijk en gericht advies geven.

Wat als ik iemand volmacht en mijn familie het er niet mee eens is?

Heeft u iemand gevolmachtigd? Dan beslist die persoon. Ook als uw familie het er niet mee eens is.

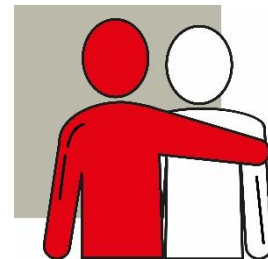
Op het volmachtformulier kun je twee namen invullen. Is het noodzakelijk meer dan één persoon te volmachten?

U kunt volstaan met één gevolmachtigde. U mag ook een vervanger aanwijzen voor het geval uw gevolmachtigde niet bereikbaar is. Dit hoeft niet. Als uw eerste gevolmachtigde weer bereikbaar is voor de artsen, gaat diens stem bóven die van de vervangend gevolmachtigde.

Euthanasie en Dementie

Wat wordt bedoeld met een weloverwogen verzoek?

In de Euthanasiewet staat dat de arts de overtuiging moet hebben gekregen dat er sprake is van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënt. Uit de wet vloeit voort dat de patiënt zelf het verzoek moet doen. Een ander kan dus geen verzoek om euthanasie doen. Wel kunnen anderen een arts erop attenderen dat de patiënt een wens tot euthanasie heeft, zodat de arts daarover met de patiënt in gesprek kan gaan of eventueel een schriftelijk wilsverklaring kan beoordelen.

Dus een ander kan toch een euthanasieverzoek doen namens de patiënt?

Een ander kan de arts wijzen op de wens tot euthanasie. Het moet duidelijk zijn dat het verzoek om euthanasie door de patiënt zelf is geuit. Ligt er geen verzoek van de patiënt of is dit verzoek niet bekend bij de arts of schriftelijk vastgelegd, dan kan een ander geen verzoek doen om euthanasie namens de patiënt.

Aarzelingen bij de patiënt met betrekking tot euthanasie zijn normaal, maar uiteindelijk moet het verzoek in de ogen van de arts ondubbelzinnig en consistent zijn. Dat is bij de meeste patiënten zo, dat zij tot de uitvoering van de euthanasie in staat zijn tot normale verbale communicatie. Soms kan het niet meer door de ziekte. Communicatie kan dan misschien via handgebaren, of door te knikken of door in de hand te knijpen van de arts. Soms kan een patiënt het verzoek nog weldoen, maar niet meer beargumenteren. Op basis van die uitingen en in samenhang met eerdere verklaringen en een heldere schriftelijke euthanasie verzoek kan de arts toch besluiten om over te gaan tot euthanasie.

Waarom is het zo belangrijk om snel de diagnose te laten stellen?

Dat is belangrijk zodat u meer tijd heeft om met uw arts en naasten in gesprek te gaan. U kunt nadenken over uw wensen over het levenseinde en zaken voorbereiden. U bent nog wilsbekwaam en kunt in de gesprekken met de arts zelf een euthanasie verzoek neerleggen. U maakt met elkaar steeds afspraken over hoe u verder gaat. Als uw arts beslist geen euthanasie wil toepassen, is dit het moment om zich aan te melden bij het Expertisecentrum Euthanasie.

Dus hoe eerder u weet dat u dementie heeft, hoe meer tijd u heeft om voorbereidingen te treffen en de regie in handen te houden, samen met uw regieassistenten.

Zijn de regels rondom euthanasie bij dementie versoepeld na arrest Hoge Raad over euthanasie bij dementie (van verpleeghuisarts Arends)?

De wettelijke eisen voor euthanasie zijn onveranderd. De Regionale Toetsingscommissie (RTE) – zij toetsen achteraf of een euthanasie volgens de zorgvuldigheidseisen van de wet is uitgevoerd – heeft de euthanasiecode (een handzaam overzicht voor artsen) na de uitspraak verhelderd en in lijn gebracht met dit arrest: het is mogelijk om euthanasie toe te passen op basis van een schriftelijk euthanasieverzoek. Bespreek daarom de wilsverklaringen tijdig met arts en naasten, gebruik de wilsverklaring ook als praatstuk.

Wat is het Expertisecentrum Euthanasie?

Het Expertisecentrum Euthanasie begeleidt artsen bij euthanasietrajecten van patiënten en verlenen zorg aan hulpvragers die bij hun eigen arts of behandelaar niet terecht kunnen. Als u niet bij uw eigen arts terecht kunt voor euthanasie, dan onderzoekt het Expertisecentrum Euthanasie of zij u verder kunnen helpen met uw euthanasiewens. Als u een actueel euthanasie verzoek heeft en uw eigen behandelaar geen euthanasie wil verlenen, dan kunt zich aanmelden via het aanmeldingsformulier van het Expertisecentrum Euthanasie.

Waarom moet ik mijn euthanasieverzoek steeds herhalen en er afspraken over maken?

In uw wilsverklaring beschrijft u wat u wel en wat u niet meer mee wilt maken. Op deze manier houdt u uw wilsverklaring levend en persoonlijk. Dat draagt weer bij aan uw overtuigingskracht. Een arts is eerder

geneigd om euthanasie uit te voeren als de arts en patiënt vaak al jaren met elkaar in gesprek zijn geweest voordat de euthanasie plaatsvindt.

Wat kan de gevolmachtigde doen als ik in fase 6 ben terecht gekomen?

Dan bent u in het stadium van de vegetatieve toestand gekomen en is er slechts nog zintuigelijk contact mogelijk. De gevolmachtigde kan het euthanasieverzoek onder de aandacht brengen. Alleen als er zichtbaar lijden is en er ligt een kraakheldere wilsverklaring is euthanasie mogelijk. Verder kan de gevolmachtigde eventuele behandelingen laten stoppen en eventuele levensrekkende behandelingen niet laten doen. Natuurlijk worden ongemakken zoals pijn en onrust wel bestreden, dat is goede palliatieve zorg.

Hoe voorkom ik in die fase 5 of 6 terecht te komen?

Door tijdig om euthanasie te verzoeken, als u zelf nog beslissingen kunt nemen. Wacht niet lang lang, want dan kan het te laat zijn. Door samen te werken met arts en naasten als regieassistenten, is uw kans het grootst dat euthanasie tijdig kan plaatsvinden.

NVVE
Postbus 75331
1070 AH Amsterdam
Tel. 020 - 620 06 90
E-mail: info@nvve.nl
Website: www.nvve.nl